

Megjelenik szombatkor a délutáni órákban.

Előfizetési díj:
Egész évre 12 ft, félévre 6 ft, évnegyedre 3 ft o. é.

Helyben előfizethető Demjén L. és Keresztély Pál urak kereskedésében, hol egyes számok is kaphatók.

Szerkesztői szállás: belső-tordantza 122. sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsok mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Oroszországból.

— Az orosz birodalom ma már korántsem képviseli az óriási anyagi erő azon tömör phalanxját, melyen vala még csak 1848/9-ben is; a külföldre kiszivárgó hiteles tudósítások szerint a császár birodalmát sokfelől aknázzák alá. A neicschajevianok a communistákkal versenyeznek, a nihilisták a socialdemocratákkal. E szélső és más pártnyalatok formaszertű titkos társulatokkal hálózta be a „szent Oroszországot”.

A kormány bel- és külpolitikájával senki sincs megelégedve. A panszlávok nem tartják eléggé erőlyesnek és tevékenynek Gortsakoffot, a ki az 1863–5-ki szövetségeket szép lassan elkezdé félretolni. A józabb orosz párt, mely a „moszkoviták” garázdálkodását régóta elítélte, nem tudja a kormányt megbocsájtani a folytonos, bár most kissé elleplezett pajáskodást Katkoffal és társaival. A „liberalisok” (mert ma ilyenek is vannak Oroszországból), mint Ustrjaloff, Suchomlin, stb. a reactio útjára visszatérést kárhoztatják, miért a „Novoje Wremja” (Új korszak) három nap alatt kétszer intett meg. A belügyér kijelenté, hogy ez azért történt, mert „a lap rokonszenvez a frankhoni istentagadással, kik fejtelenségre törekcsenek”.

Szóval Oroszországból mindenki elégedetlen, ezért terjednek mindenfelé a titkos társulatok. Még a tengerészeti akadémia növendékei is beállottak ilyen társulatokba. Pár hete lett közzé Grabbé tengernagy, a tengerészeti országlárság vezetője, egy a cszárhoz intézett jelentést, a melyben a vizsgálat eredményeit sorolja elő, s elismeri, hogy „a tapasztalatlan ifjak el lettek csábítva”, s ezért a császár kegyelmét kéri számukra, a mi meg is adatott.

E szerint még a katonai növelésben is hívekre találunk az orosz elgülettelenek. Különbön az orosz hadsereg maga legfőbbnyire az összeesküvések főtanyája szokott volt lenni már hajdan, elég Nagy Péter korára és 1825/6-ra mutatnunk.

Daczára mindezeknek, a jóhiszeműség a titkos társulatok e vakondokszertű működését sokra becsülheti, s hogy Oroszország erejét az semmi esetre sem növelheti, ez tagadhatlan; azt sem lehet elvitatni, hogy mozaikszertűség, államszerkezete, a leigázott lengyelek és Kaukasz mind nem az erő forrásai; hanem azért nagyon csatlódnak az olyan politikusk, ki ebből arra következtetne, hogy Oroszország bizonyos körülmények közt nem fejthetne ki roppant erőt, s olyan catastropha vár rá, milyen 1870/1-ben Frankhont érte. Az ily felfogás maga a rövidlátás. Vannak eszmék, melyeket, ha megpendit, egyesíthet minden orosz pártot. Aztán például 1812-ben alig két évtized telt volt el Lengyelhon utolsó feldarabolásától fogva, még is magukat a lengyeleket is tudta ámitani úgy, hogy többen küzdöttek az orosz hadak közt, mint I. Napoleon zászlói alatt.

A szász pártok kiegyezési kísérlete.

III.

— Az ó-szász programmvázlatban feltűnik mindennekfölött az, hogy ők maguk idézik az ország törvényét, mely szerint, a Királyföld szervezését illetőleg, olyan törvényjavaslat készítésére bizatik meg a felelős magyar kormány,

„mely valamint a törvényeken és szerződéseken alapuló jogokat, úgy az ezen területen lakó bármely nemzetiségű honpolgárok jogegyenlőségét is kellő tekintetbe vegye és összhangzásba hozza” (1868. XLIII. tczk 10. §.)

Hogyan gondoskodik az ó-szász programmvázlat a Királyföld másajku honpolgárainak jogegyenlősége által követelt összhangzás létesítéséről?

Csak úgy, hogy róluk még sem emlékezik, mintha nem is existálnának; pedig hát léteznek feles számmal, úgy, hogy őket ignorálni sehogy sem lehet, nem is czélszerű, nem is mutatna előrelátásra.

Ha a megyesi értekezletre, mint tisztán szász jellegű román és magyar bizalmi férfiakat meg nem hívták; ezt még értjük; hanem hogyan hallgatnak róluk akkor is, a midőn a községi, kerületi autonomia és az egységes öszmunicipium jog- és hatásköréről elmélkednek — ez előttünk megfoghatlan.

Ily uton aligha elérhető azon „összhangzás”, melyet a királyföldi nemzetség polgárok „jogegyenlősége” tekintetében ép maga a törvény a Királyföld jövő szervezetének mintegy czéljaul tűzött ki.

Nem tartjuk magunkat legkevésbé is csalhatlanoknak; hanem azt véljük, hogy a fenérintett szempont figyelembe vétele nélkül ismét nagyon légvárias lesz mindaz, mit szász atyáinkfai, a volók együtt lakó másajku polgártársak részvétele nélkül építeni akarnak.

A jogok összegének megosztását sokban correcte formulázza az ó-szász programmvázlat,

különösen a községek tekintetében. A helyatóságok szervezetét illetőleg mondottakban is sok megnuytatót találunk, ha t. i. itt is érvényre emelik azon fennen hangoztatott elvet, hogy „nem az elavult kiváltások fenntartása, sem az állam-egység csorbítása czéljuk.” Az is méltánylandó e részben, hogy a súlypontot a „Sieb. d. Wblt” ó-szászai is a helyatóságokba kívánják helyezni; mert úgy a másajkuak jogigényeinek is inkább eleget tehetnek. Csak az a passus homályos, hogy a városok közdolgainak kezelése különös kivétel gyanánt érintetik; ha ez a városoknak, mint székhelyeknek az illető kerület községeire gyakorolt eddigi tulságos befolyásának ha nem is teljes megszüntetését, de jelentékeny reformjából származó viszonyt jelzi, úgy csak ennek is örülhetnénk.

Az egységes öszmunicipium javasolt szervezetéhez most tüzetesen nem szólnunk; elvárjuk, míg az „ifjak” is elmondják nézetüket a „közstatuták” alkotását, a másodfoku forum jellegét, s az egyetemi központi választott tisztséget illetőleg; hogy ezek szükségét megérthessük, miután hazánk valamennyi törvényhatósági el lehetnek ily közvetítő szerv nélkül és tudnak jární saját lábaikon — nagyon nyomós okokkal kell ám indokolni, hogy ezt a szászokon kívül román és magyar elfogadhassa s különösen, hogy arra a parlament is illő tekintettel lehessen.

A közvagyong-kezelést illetőleg mi is hajlandók vagyunk kivételt engedni; egyebekre nézve attól tartunk, hogy ok nélkül csorbíttatnék a királyföldi municipiumok autonómiaja és oly közeg tartatnék fen, mely némely ügyekben fölösleges, quasi gátul szolgálja, a dolgot complicálná.

A „Kol. Közl.” eredeti távsürgönye.

Feladatott: Bécsben, május 28-án 4 órakor.
Érkezett: Kolozsvárra, május 28-án 8 óra 25 perc.

Zsófia főhercegnő meghalt.

Prága. A Moldva elárasztotta a külvárosokat s a belváros alatt fekvő részeit, nagy rombolás. Vasutak, hidak, távirdek országsszerte megrongálva. Rókcizan és Horovitz városok nagy veszélyben. A vizek egész Csehországban megáradtak felhőszakadások miatt.

Aradról, Gödöllőről, Szolnokról, Losonczról, Sziszeckről, Miskolczról távirják, hogy több óra óta folyvást esik.

Róma. Az olasz koronaörökös Berlinbe utazását nagy jelentőségűnek tartják, gazdag ajándékokat visz magával.

A „Pokrók” tudni akarja, hogy Milan azért nem küldött üdvözlő-küldöttséget a magyar király elé, mert orosz részről kapott intést.

Legujabb táviratok.

Bern, május 27. A szövetséggyűlésben azt mondá a nemzeti tanács elnöke, hogy az alkotmány átvizsgálásának kérdése nincs véglegesen megoldva; annak uralkodnia kell a szövetség politikája felett, míg egy új 1848-ki év ama törekvéseket szerencsés eredményre nem vezetendi; — azonban már eddigelé éretelt el némi egyetértés ama két pártnak kválása által, melyek egyike a nagy nemzeti egyesülésre törekszik, míg a másik Schweiz kifejlődésének súlypontját a kantonok fensőségében véli feltalálhatni.

New-York, május 26. Vera-Cruzról jelentik, hogy Rocha tábornok e hó 6-án elfoglalta Mazatlant.

Washington, május 26. A megválogtatott pótcikk másolatban táviratilag megküldetett a Londonban lévő amerikai követ, Schenknek.

Madrid, május 26. A cortes holnap üléséhez végett egybegyűl. Az ellenkezé interpellatiót adand be a kabinet-változás végett. A republikánusok egyesülni akarnak a radikálakkal a kabinet ellenében. A többség „alkotmányos párt” nevet vesz fel.

London, május 27. Lord Dalling and Bulwer meghalt. — Az arzenál-munkások által Wolwichban tartott gyűlekezeten mintegy 3000 munkás jelent meg, s elhatározták, hogy a munkaidő leszállítása végett emlékiratot intéznek a kormányhoz. A dublini amnestia-egyletnek tudtára adatott, hogy a még fogva levő személyek nem sokára szabadon fognak bocsáttatni, és pedig valószínűleg Edinburg hercege megérkezése előtt.

Eber Nándornak

Szék városában választóinak adott jelentéséből.

(Vége.)

Mondtam továbbá programomban, hogy a békepolitika sikerének fő feltétele, hogy haderőnk minél jobban és czélszerűbben legyen szervezve. Természetellenes és sajnos állapot, hogy mi, kik békét akarunk, egy roppant hadsereg felállítására és fenntartására legyünk kényszerítve, de mit tehetünk, midőn környezve vagyunk

olyanok által, kik ugyanoly, ha nem még nagyobb számú sereget tartanak? Ha nem akarjuk, hogy egész lételünk ezek kegyétől függjön, magunknak is kell követnünk a rossz példát és csak arra kell igyekeznünk, hogy ezen sereg minél jobban és olcsóbban legyen szervezve.

Nincs bármily irány, a melyben három évi működésünkre oly nagy meglepéssel visszatérhetnénk, mint arra, mit e tekintetben elértünk. Sokat szítja az ellenzék a delegatiókat, de mit nem vittek ki ezen oly annyira megtámadott delegatiók! Ezelőtt nálunk a hadsereg annyit és úgy költötték, a mint az körülbelül a magasabb katonai köröknek tetszett; most határozottan állíthatom, hogy nincs állam, még a szabad Angliát sem véve ki, a hol a sereg költségvetése oly részletes és szigorú vizsgálaton megyen keresztül, mint nálunk a delegatiókban. És ez korántsem az egész eredmény, mely eléretett. Mint tudjuk, az, a ki az erszényt tartja kezében, sokat vihet ki, ha tudja hatalmát használni. És mi is vittünk keresztül e három év alatt olyanokat, a melyeket a legvérmesebb is alig tartott kivethetőnek ily rövid idő alatt. Engedjék, hogy felsoroljam a főbbeket.

Egyik leghőbb kívánata a nemzetnek a katonai határörvidékek visszacsatolása volt sz. István koránájához, melytől elszakított. E kívánat annál jogosultabb és méltányosabb volt, mert nemcsak hogy Magyarországnak joga ezen területhez kétségen felül volt, hanem mert nem volt biztos saját alkotmányosságunk, míg egy milliót számító népség a monarchiában az alkotmányon kívül katonai uralom alatt állott. Nehéz volt a harc és nem is igen sikerült volna kormányunknak a határörvidék visszacsatolását kieszközölni, ha csak nem lett volna mögötte a magyar delegatio, mely a hadiköltség megszavazását e kérdés megoldásától feltételezte.

Egy másik forró kívánata az országnak a magyar ezredeknek az országba visszahozatala volt. Ez is már nagy részben teljesült. A 14 magyar lovas ezredből 12 visszajött, a 41 gyalogezredből pedig 22. Ha ez utóbbiból több nem hozatott vissza, az annak tulajdonítható, hogy nincs laktanya, a melyben azokat el lehetne helyezni. De ezen laktanyák felállítását iránt is folyik a tanácskozás a hadügy- és honvédelmi miniszteriumok közt, úgy hogy néhány év múlva csak azon magyar ezredek lesznek távol, a melyek aránylag az általunk állított katonasághoz oly határtartományok őrzésére kívántatnak, melyek csekély népszámkunál fogva a szükséges helyiséget ki nem állíthatják. Nem szükséges kiemelnem, mily vívmány az, hogy eképen a magyar katonaság honosittatik. Alig van önök közt egy is, kinek ne volna fia vagy rokona a katonaságnál, és enyhítendi az azoktól való elválás fájdalmát, ha tudják, hogy azok csak kivétel gyanánt fognak ezentul távol vitélni hazájoktól.

Továbbá óhajtotta az ország, hogy nemcsak magyar gyalog- és lovas-, hanem tüzezezredek és magyar műszaki csapatok is legyenek. És ime van már három magyar tüzezezred és a negyedik most van szervezésben Temesvárott. Van azonfelül magyar hadmérnöki és utász-zászlóalj.

Kivittük, hogy a magyar ezredek ezentul ne vegyitessenek másokkal ugyanazon nagyobb hadtestületekbe, és az idén már a felosztás úgy történt, hogy a magyar ezredek, a mennyire elhelyezésüknél fogva lehetséges, együtt vannak, és hogy most nemcsak magyar ezredek, hanem magyar dandárok és hadosztályok is vannak.

Eddig a magyar ifjúságnak nem volt módja magát a magasabb haditudományokban kimvelni és kénytelennített a bécsi vagy más osztrák földön levő katonai intézetekben keresni azt. A delegatio sürgetésének sikerült végre a Ludoviceumnak e czélra szánt és hazafui adakozásokból eredt alapítványait és épületét visszaszerezni, úgy hogy már ez ősszel e főbb katonai tanoda megnyitathatik.

Ott van végre a honvédség, melyet fel kell említenem. Ez a lefolyt három év alatt oly lendületet nyert, mely legvérmesebb reményeinket is túlhaladja. Van már is 150,000 tökéletesen felszerelt és betanított honvédünk, azaz egy nagyobb szám mint valaha volt az 1848- és 49-iki évokban; és számuk még öt évig fog minden évben 30,000-rel szaporodni, úgy hogy a tíz év lefolyta után 350,000 honvédünk leend. Mult őszkor honvédségünk egy része először pontosított össze nagyobb hadtestekben és a rendes sereggel közös gyakorlatokban részt vett, melyeknél úgy ő felsége mint számos idegen tiszt is jelen volt. Ott voltam én is, és mondhatom, hogy büszkék lehetünk az eredményre, melyet ily rövid idő alatt elértünk, és mely feljogosít a legszebb reményekre.

Ezek mind kézzelfogható bizonyítékai annak, hogy az 1867-iki kiegyezkedés nemcsak hogy nem gátolja állami fejlődésünket, hanem ellenkezőleg annak kedvez és azt elősegíti Nem is tagadják ezen eredményeket a kiegyezkedés elleni, hanem azokat hallgatással mellőzve, nem szünnék meg egy független magyar hadsereg felállítását hangoztatni. Könnyű ezt kimondani, de legmélyebb meggyőződése, hogy egy életrevaló független magyar hadsereg, mely a jelen idő viszonyainak megfelelően, e percben a lehetőségek közé tartozik. Nem

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr s egyszeri beiktatás után 30 kr. belevédi.
Hirdetések felvételnek: Helyben: akiadólivaltanban, Demjén László könyv- és keresztespálpapírkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstien és Voglner (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelik Alajosnál (Stadl, Seillerstrasse 2.) Süddeutsche Annoncen Expedition Stuttg.
Nyilttéri czikk: sora után 20 kr. előleg be- küldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők. Előzetések s hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

a közösügyi törvényben rejlik az akadály, hanem az egy jó hadsereg felállítására szükséges kellekek hiányában. Régen volt az, midőn Pompejus mondhatta, hogy csak a földre kell toppantania, hogy abból legiök emelkedjenek ki. Mostani időkben hadsereget nem lehet teremteni, az csak fokként képződhetik ki. Tudják-e, hogy azon porosz hadseregnek, mely oly bámulatra ragadta a világot, magva a mult század elején tételelt le, és hogy azóta a legnagyobb gonddal és szorgalommal ápolatott egész az utolsó időkig. Öltöztethetünk egy bizonyos számú embert egyenruhába, kinevezhetünk hozzájuk egy csoport tisztet, és berendezhetjük az egészét valami idegen szervezés mintájára, azért még nem lesz ám magyar hadseregünk.

Felhozatik mindig honvédseregünk 1848–49-ben. Ez emlékeztet valamire, mit Angolhonban láttam. A liverpooli löverseny-pályán mai napig is mutatnak egy helyet, hol egy lö verseny közben egy 5 öles ugrást tett, de azért senkinek eszébe nem jutott 5 öles árkokat ásítani a verseny-pályán.

Bizonyára nincs senki, ki az 1848–49-iki magyar hadsereg érdemeit nálamnál jobban méltányolná; de ha nem akarjuk ámitani önmagunkat, jó lesz megemlékeznünk, hogy az ily rendkívüli erőfeszítésből veszélyes lenne következéseket vonni rendes viszonyokra.

Tapasztalták azt a francziák az utolsó háborúban. Telve az 1792-iki emlékekkel, midőn a franczia köztársaságnak rongyos és rögtönözött seregei mindent magok előtt sodortak el, az új köztársaság hasonlóan rögtönözött seregeit küldötte a német hadak ellen, melyek ellen még a nagyhirod császári sereg sem állhatott meg, és mi volt a következtése — hogy szétporlottak. A tökéletesített fegyverek behozatala és a közlekedési eszközök fejlődése gyökeres változást idéztek elő. Ezelőtt a lelkesedés kiegyenlíthette azon különbséget, mely két sereg szervezésében és vezetésében létezett; most, midőn minden a kitarástól és a löfegyverek használatában való ügyességtől függ, erre nem igen lehet számítani. De még arra sem, hogy a sereg hadjárat alatt megedződjék, mert a mostani gyors hadviselés erre többé időt nem igen enged.

Ezen általános nagy változásokon kívül még azon körülményeket is tekintetbe kell vennünk, a melyek közt a nagy erőfeszítés 1848–49-ben lehetségessé vált. Az akkori események következtében az osztrák sereg, a melylyel dolgunk volt, igen rendezetlenné vált volt, más részről pedig sok magyar tiszt volt akkor és ezen tiszték és a rendes seregbeli ezredek képezték magvát seregünknek.

Husz éven át a létező körülmények folytán alig lépett magyar ember a tisztí pályára, úgy hogy most, minden jóakarattal daczára, még a létező magyar ezredek számára sincs mód magyar tiszteteket találni; most gondolják csak meg, hogy egy három- vagy négyezrezernyi seregre, melyet legalább tartanunk kellene, legalább is tíz- vagy tizenkétezer tiszt szükségesletének, melynek most egy huszad részével sem bíruuk. Ezek előállításá egyedül sok évet igényelne. De még több idő igényel- tetnék azon összefűző katonai szellem kifejlődésére, mely nélkül egy sereg csak egy külsőleg rendezett gép, de nem egy élő organismus.

A ki ily körülmények közt beszél önöknek egy független magyar seregről, az vagy aludt husz év óta, vagy nem tanulmányozta komolyan viszonyainkat.

Ítélik meg tehát, hogy nem sokkal helyesebben járunk-e el mi, kik azon vagyunk, hogy a rendes sereg azon része, mely minket illet, nemzetivé átalakíttassék, és kik e tekintetben már is ily eredményeket mutathatunk fel, mint azok, kik folytonosan egy magyar seregről beszélvén, mit sem tesznek, hogy az még a törvény értelmében is magyarrá váljon, hanem ellenkezőleg téves felfogások által, hiszem hogy akarunk ellen, ezen átalakítást gátolják? Ez csak is úgy lehetséges, ha minél több magyar ifju lép a magyar ezredekbe és tisztí állomásra képezi ki magát. Ez pedig alig fog történni, a mig egy jelentékeny kisebbség az országban feladatának tűzte ki magának minden rosszat-mondani a közös seregről, és azokat, kik abban szolgálnak, majdnem mint honárulókat oda állítani.

A magyar királyi honvédségi

Ludovica-akademia rendszerének s belső berendezésének tervezete.

(Folytatás.)

VI.

Önkéntes hallgatók és rendkívüli előadások.

A meennyiben az intézet helyiségei ezt lehetővé teszik, az előadások meghallgatására szabadságot állománybeli tiszték s hadapródok is jelentkezhetnek, kik azonban csak azon esetben fogadtatnak el, ha az előleges vizsgánál a bizottsági tagok többsége által kellőleg előkészülteknek, illetőleg elfogadandóknak találtnak.

Az ily hallgatók kötelesek magukat az intézet szabályainak szüntügy, mint a rendes hallgatók, minden tekintetben alárendelni, s ellátásukról, valamint az épületen kívül leendő elhelyezésükről saját költségükre gondoskodni.

Ezen rendkívüli hallgatók közül azok, kik a végvizsgát jeles minősítéssel állották ki, igényt nyerne arra, hogy a tetteles állományba és pedig a szabadságolt állománybeli tisztek számára fokozatukban kijutó legelső üresedésekbe áthelyeztessenek.

Minden tanár és fensőbb tiszti tanfolyambeli hallgató köteles továbbá az év folyamában az összes akademiabeli tiszti s hadapródi személyzet előtt valamely hadtudományi tárgyból egy rendkívüli előadást, vagy felolvasást tartani.

A tanárok s az erre jelentkező tiszti hallgatók ily előadásainak meghallgatására, a mennyiben a helyiség engedi, a katonai közönség is meghívhatatik.

VII.

A tanfolyamok tartama.

A tanfolyamok hallgatására berendelt hadapródok s tiszti hallgatók a Ludovika-akadémia igazgatójánál évenként október hó 1-én jelentkeznek, s az előleges vizsgák ezen hó első felében tartatnak.

Az előadások október hó közepén kezdődnek, s a következő évi június hó végéig tartanak.

Julius hava a gyakorlatok különféle neveire, valamint szemleutazásokra, augusztus hava pedig a végvizsgák tartására fordítandó.

September hóban, illetőleg az őszi gyakorlatok idejére a hallgatók rangviszonyaiknak megfelelő alkalmazásban leendő szolgálati felére a csapatokhoz osztatnak be, honnan október hó elején rendes állomásaikra vonulnak.

VIII.

Tanfolyamok s tanrendszer.

A két tanfolyam feladata a gyakorlati szolgálatban kitűnően alkalmazható tiszteket képezni, s már szolgálat tiszteinek alkalmat nyújtani arra, hogy a katonai szolgálat egyes ágazatai magasabb irányú követelményeinek megfeleljenek.

Hogy ezen kettős cél biztosan és alaposan elérésék, a tanároknak folyton szem előtt kell tartaniuk, hogy minden katonai tanulmányának egyedüli célja: előkészület a harcznak s csatának sikerteljes kivívására, s hogy ezenfelül törekvésük legyen

a) mindenekelőtt a kezdethez szükséges alapot megvetni hallgatóiknál, s azután lépésről-lépésre olyképen vezetni őket, hogy minden új ismeret az előbb elsajátítottaknak biztos talajában gyökeredzék; egyúttal azonban a hallgatókban azon tudásvágy is felébresztessék, mely egyedül nyújthat biztosítékot arra nézve, hogy a harcz szellemi lendület a hallgatók többségét további tanulmányozásra s megszerzett ismereteik bővítésére késztetend; b) előadásuk rendezése s egész eljárásuk által elérni, hogy a hallgatók ismereteikkel ne csak emlékező tehetségeiket foglalják el, de minden tant, s bármely szabályt a hadi életben előfordulható különféle esetőségek közt tényleg alkalmazni is képesekké váljanak.

Az illetők ismeretei csak ezáltal nyerendik el azon gyakorlati értéket, melyet különösen a hadi életben alig lehet eléggé becsülni, minthogy itt többnyire okvetlenül szükséges, hogy a viszonyok alapos s tiszta fölismerését az elhatározás és tett nyomban kövessék.

Ezen felfogásból kiindulva, a tanárok a tantárgyaikra szánt időnek csak egy részét fordítják élő szóbeli előadásokra, s ezenfelül azonban hallgatóikkal az alkalmazásra külön kitézett órákban is értekezzenek, egyrészt azért, hogy meggyőződjenek, vajjon azok az előadások jól fogták-e fel, s helyesen értelmezik-e? — másrészt pedig, hogy példák feleltetése s az előadás elméletének példákra, s az életben előfordulható esetekre leendő alkalmazása által hallgatóik felfogására s alkalmazási tehetségeire buzdítólag s képzőleg hassanak.

Ezenfelül a hallgatók szabad rendelkezésére hagyott idő arra fordítandó, hogy irataiknak s jegyzeteiknek rendezése s kiegészítése által az előadások tárgyainak folyamatot folyton számon tartásuk, és hogy ezen jegyzeteket időnként áttekintő tanárnak külön-külön egyéni felfogásuk s tehetségeik biztos megítélésére alkalmat nyújtsanak.

Mindazon tantárgyaknál végre, melyeknél az előadások gyakorlati kiegészítése akár minták s rajzok előmutatása, akár művek, munkák vagy intézetek megismerése által lehetségesnek mutatkozik, ezen előny kellő felhasználására is kiváló gond lesz fordítandó, és pedig a viszonyoknak megfelelőleg vagy az előadások folyama, vagy pedig már azok bevégezése után, az erre külön rendelkezésre fennhagyott július hó folytán.

Az egyes tantárgyak előadásánál, valamint általán az oktatásnál, továbbá ugy az év folyamában, mint vizsgálatoknál követendő eljárásra nézve az akadémia igazgatósága s tanári személyzet számára külön részletes utasítás fog kiadtni. (Folyt. köv.)

A szultán trónbeszéde.

F. hó 16-án délelőn a nagyvezír, a scheich-ul-islam, s a miniszterek Jussuf-Izzedin császári herczeggel a magas portán gyűltek egybe, hogy a szultánt várják, ki négylovas hintóban félegykor érkezett meg. Miután Abdul-Aziz a nagyteremben a trónon helyet foglalt, s a nagyvezír felolvasta a birodalom helyzetére vonatkozó jelentést, a szultán így válaszolt:

„Birodalmunk nagysága és előmenetele folytonos és legelőkelőbb gondoskodásunk tárgyát képezi. Több alkalommal nyíltan kimondtuk óhajátunkat, hogy e cél minél előbb elérjék, mire nézve a bátorításban és könnyítésben sem volt sóha hiány.

Dacára ennek a közérdekben tett erőfeszítések néhány rendelet kidolgozására, s néhány új intézmény létesítésére szorítottak. A pénzügyek, az államok erejének és hatalmának ezen életforrásai ellenben még nem jutottak oly állapotba, mely az óhajott bizalmat föl tudnák kelteni. A szárazföldi és tengeri haderő szervezése és kiterjedése, mint az különös gondosság és erőfeszítés által életrevelt, néhány szépítés és közhasznú építkezés, ezek azon gyakorlati eredmények, melyeket konstataálni lehet. A jelen század azonban még gyorsabb tevékenységet igényel, hogy a haladásra és az erősödére eszközöket nyerjünk. — Az elért eredmények nem felelnek meg teljesen az ország szükségleteinek. — Azon változtatások, melyek újabb az ország kormányzatában tételtek, valamint a közügyek vezetésének új iránya, rövid idő alatt szerencsés eredményeket

idéztek elő az ország kormányzatát és a birodalom pénzügyeit illetőleg. Ezen eredmények biztosítékot nyújtanak a jövőbeli fejlődésre és haladásra nézve. Elégedettséggel konstataáljuk, hogy most igazi költségvetésünk van; hogy a függő adósságok oly egyezkedés tárgyát képezik, — mely mindenben bizalmat kelthet; hogy a birodalom hitele napról-napra öregbedik, hogy a forgalmi utak, melyek a közjólét alapját képezik, kiépítésükhöz közel állnak, s hogy végre a román vasut engedményeseivel való szerződés megszüntetése, s az ennek helyére lépett új egyezmény, nagy meglepődöttségünkre, ezen munkálatoknak hamar történendő befejezését remélteti.

Mindezen kitartó erőfeszítés által elért javítások végleges foganatosítása egyedül a pénzükezelésbe behozott rendszeres és szabatos eljárás szigorú keresztülvitelétől függ. Reméljük ennél fogva, miszerint birodalmunkban mindenki erejéhez képest közreműködend az ország roppant segélyforrásainak értékesítéséhez, hogy ily módon a birodalom hatalma és jóléte biztosíttassék.

Nagy becsét helyezvén a kormányom és a barátságos hatalmak közt fennálló viszonyra, örömmel adom át magamat azon reménynek, hogy külvilágunk mindinkább megszilárdulnak és a jog és szerződések alapján fognak kifejlődni.

Kormányom föltétlen kötelessége összes alattvalóinak a részrehajlatlan igazságszolgáltatást és jog-egyenlőséget biztosítani. Határozottan akarom, hogy az ország jólétén, a mezőgazdaság és kereskedés kiterjesztésén mindnyájan közreműködjenek, és az igazságszolgáltatás megjavítására törekedjenek; akarom, hogy alattvalóim jogai az igazságosság elve szerint, bizalmat gerjesztő módon óvassanak meg, kitarva a haladás útján és elfogadva a század által követelt reformokat.

Vajha a Mindenható megáldaná törekvéseinket!

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, május 29. 1872.

— **Király ő felsége** az igazságügyminiszter előterjesztésére Csemegei Károly igazságügyminiszteri tanácsost az igazságügyminiszterium államtitkárává nevezte ki.

— **A „Nemere” írja:** Bizos forrásból értesültünk, hogy a nagy-szebeni magyarok és románok testvériségi ünnepélyt tartanak; egyszersmind el van határozva már, hogy a száz képviselőjelöltekkel szemben okvetlenül állítanak föl egy magyar és egy román jelöltet.

— **A pesti egyetemnél** rendszerezett felsőbb természettani tanszékre b. Eötvös Lorán bölcsészettudor, egyetemi magántanár és a nevezett tanszék helyettese nyilvános rendes tanárrá a rendszerezett illetményekkel kinevezetett.

— **A magyar tengerészeti hatóság** végleges szervezése befejeztetett. A központi tengerészeti hatóságnál lényeges változás nem történt, csak egy tengerészeti felügyelő-állomás szerveztetett. Gyökeres reformok tételtek a tengerészeti hatóság alá rendelt hivataloknál, a melynél a történelileg kifejlődött különböző kirendeltségek, kiküldöttségek és ügynökségek eltöröltek, s helyettük kilencz királyi rév hivatal szerveztetett. Ezek közül egyelőre hét lép életbe. A rév hivatalok élén rév-

kapitányok, rév kapitányok és rév biztosok állanak. — Ezen szervezettel az 1867. vám- és kereskedelmi szerződés azon pontja, mely a két államterületen a tengerészetnek egyenlő elvek szerint való szervezetét kívánja — végre foganatosítva van.

— **A kiházasítási társulatok** üzlete iránt ujabbau ismét több panasz merült föl, melyek mind azt bizonyítják, hogy e társulatok szédelgő vállalatok, s működésük semmi biztosságot nem nyújt. E panaszok folytán a kereskedelmi miniszteriumban jun. 3-án szakértőkből álló értekezlet fog tartatni. A miniszterium már előbb megtehette volna ez ügyben a vizsgálatot, melyet a miskolci botrányok alkalmával méltán várt a nagy közönség.

— **Nagy felhőszakadásokról** szólnak a cseh-országi hírek. Ma érkezett prágai táviratok folytán nagy vízáradások sújtják az ország több részét, és sok emberélet veszett oda. A vetések mértföld számra megsemmisítvők, és sok falu teljesen elpusztult.

(**Neceolog.**) Dr. Kress Ottó, cs. k. törzsorvos és neje P. Vida Franciska, a maguk s gyermekeik: Jenői Ida, férjezett Tornya Endréné; és Jenői Árpád nevében mélyen szomorodott szívvel jelentik, forrón szeretett leányuk, illetőleg testvérük **Kress Erzsé**, életének 12-ik tavaszán, rövid szenvedés után, folyó hó 27-kén történt gyászosan kimúltát. A korán boldogultnak hült tetemei f. hó 29-én délután 5 órakor fognak, belső-magyarutczai 437. szám alatti lakásáról örök nyugalomra szállítatni. Béke poraira! Kolozsvárt, május hó 28-án 1872.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Május 28-ról: 5% Metalliques 64.75. 5% Nemzeti kölcsön 72. —. 1860-diki államkölcsön 103.80. Bankrészvények 837. Hitelrészvények 334.80. London 112.75. Ezüst 110.85. Cs. kir. arany 5.42. Napoleondor 8.98.

Földtehermentesítési kötvények: Magyar 81.50. Temesi 79.25. Erdélyi 89. —. Horv.-Slavon 84. —.

Felelős szerkesztő: **Sándor János.**

NYILTTÉR.

[14—40]

Titkos betegségeket és tehetetlenséget (elgyengült férfierőt)

gyógyít gyökeresen fényes és tartós siker biztosítása mellett

HANDLER MÓR

orvos- és sebész tudor, szülész és szemész.

Rendel naponként: délelőtt 11 órától 1-ig és délután 3 órától 5-ig.

Lakik Pesten, Lipót-város, nádorutca 13. szám, 1-ső emelet 14. sz.

Díjjal ellátott levelekre azonnal válasz adatik.

4—15

Cséplőgépeket,

melyek egy óra alatt annyit végeznek, mint három cséplő egy egész nap, szállít 88 frton kezdve kezesség és próbaidő mellett

ifj. Weil Mór Majnai-Frankfurtban.

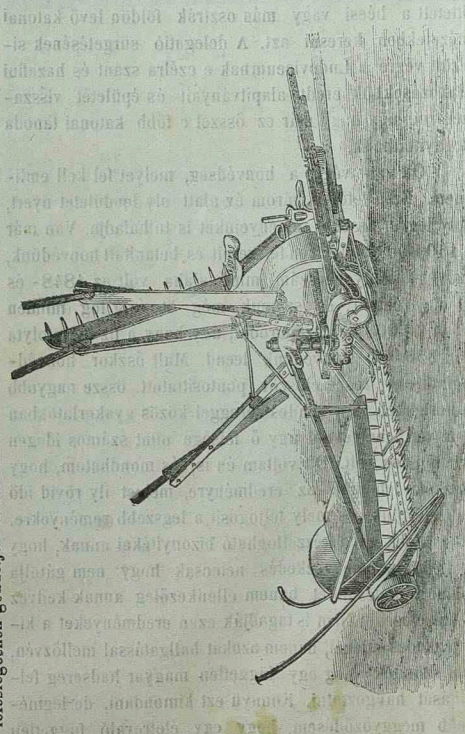
Robey & Company Limited,

angol gépész-mérnök és gazdasági gépgyárosok, Pesten, üllői-ut 1. sz. alatt,

sietnek ezenel közhírré tenni, miként sikerült WOOD W. A. amerikai arató-gépgyárral, melynek jelenleg legfőbbnek elismert CHAMPION-féle arató-gépek és WOOD-féle kaszálók kizárólagosan Magyarországon szerződött. A híres WOOD-féle amerikai gyárban készült gépekből eddig már 152,371 adatot el, mely nagy összeg a gépek célzatszerűségről legjobban beszél, tekintve sem véve azon tényt, hogy a külföldi kiállításokon és kísérletek alkalmával 400 érmekeken felül nyertek a föld minden országában, beléértve a legelső díjakat, melyek csak valaha adtak a gazdasági gépészeti terén, hasonló czölökre készült gépeknek.

CHAMPION-féle magánlerakó arató-gépek és WOOD-féle kaszálók Magyarországon csak általunk rendelkezhetők meg, és habár ezen gépekkel nagy készletet is tartunk raktárunkban, ezenel tiszteletteljesen felkérjük a nagyérdemű gazdákönösöket, becses megrendelést mind előbb kezemhez juttatni, hogy azokat a szokott pontossággal kellő időben végrehozhassuk.

Hogy ezen gépekhez kívántató tartalék-részek is nálunk mindig készen találhatók, feleslegesnek gondoljuk felmenteni.

Egyúttal van szerencsénk jelenteni, miként Patent vásznás és vasgerendás cséplő-gépeinkre már eddig is rendkívül számos előjegyzésünk vannak az 1872-iki cséplési időnyre, miért is a venni szándékozókat teljes tisztelettel lelkűjük, megrendeléseiket mihamarabb beküldeni.

Hogy gőzmozdonyaink az 1869-iki szőlő és 1871-iki miskolci kiállításokon a legkevesebb tüzelő-anyaggal, a legrovidebb idő alatt a legtöbb gőzt producálják, s hogy tavalyi patent vásznás cséplőgépünk az első díjt 30 aranytal és a nagy arany-érmet nyerte, továbbá hogy patent vásznás és vasgerendás gépeink tartósságra és nagy munkaképességre nézve minden más, hasonló czölöre készült gépekkel fölülmúlunk, eléggé ismeretes tények, minsem hogy szükséges lenne gépeink tökéletességére vitt czélzati-segét bővebben is bizonyítani.

Robey & Company Limited, Pest, üllői-ut 1. sz. Képes árjegyzékek ingyen kaphatók. (305) 22—24

Árverési hirdetmény.

Ezenel közhírré teszi alólt igazgatóság, hogy a kolozsvári hitelbank és zálogkölcsön-intézetnél elzalogosított s folyó évi április hó végéig lejárt, és még ki nem váltott tárgyak az I. II. osztályból nyílt árverésen el fognak adani, és pedig az I. osztályu tárgyak, u. m. ruhaneműk, háztészkezők, árak stb. árverése lesz

folyó évi június hó 3-án.

A II. osztályu tárgyak, u. m. arany-, ezüst-neműk, ékszerék stb. árverése lesz

folyó évi június hó 10-én.

Az árverések az intézet helyiségében mindig délután 3 órakor kezdődnek. Figyelmeztetés! A kiváltás vagy átirás végett beadott, de még ki nem fizetett s az intézetből el nem vitt zálogjegyek tárgyai ez alkalommal hasonlólag árvereztetnek.

A zálogtárgy tulajdonosa fel van jogosítva az eladásra kelt tárgyat az árverés kezdete előtt még kiváltani vagy átiratni, a már eladott tárgyakból a bejött többlet hásonlag őt illeti.

A vevő tartozik a vételár rögtön lefizetni és a tárgyat elvitetni. Kolozsvárt, május 10-én 1872.

A hitelbank és zálogkölcsön-társulat igazgatósága.

Ny. Gáman János örökösénél Kolozsvárt.

A mai szent-ünnep miatt lapunk közelebbi száma pénteken délután jelenik meg.